

користування: теоретичні основи та прикладні аспекти : [кол. моногр.] / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. М. Стрішенець. – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – С. 95–109.

Теслюк М. О. – магістрант V курсу факультету економіки та управління СНУ імені Лесі Українки

Панівська О. В. – студентка III курсу біологічного факультету СНУ імені Лесі Українки

Стрішенець О. М. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри аналітичної економіки та природокористування та економічної теорії СНУ імені Лесі Українки

Особливості екологічного менеджменту на підприємстві

Діюча система державного екологічного управління не відповідає вимогам сьогодення, саме тому існує потреба у якісній перебудові системи екологічного менеджменту в Україні. Оскільки підприємство є першим та найважливішим елементом господарювання у державі, то екологічний менеджмент повинен бути тісно пов'язаним саме із стратегією підприємств. Екологічний менеджмент має насамперед бути джерелом прийняття ефективних управлінських рішень, за допомогою яких можна поліпшити природоохоронну діяльність підприємств, а також запобігти загрозам довкіллю на шляху до здійснення їх стратегічних завдань.

Актуальність окресленої проблематики полягає у визначенні поняття екологічного менеджменту, та особливості його впровадження на підприємствах України.

Вивченням теоретичних основ екологічного менеджменту займалися багато вчених, серед яких важливого значення набули роботи В. О. Паламарчука, Г. В. Черевка, М. І. Яцківа, І. Г. Яремчука, та ін. За економічним змістом, екологічний менеджмент – система управління навколишнім середовищем, частина загальної системи управління, що включає організаційну структуру, діяльність із планування, обов'язки, відповідальність, досвід, методи, методики, процеси і ресурси для розробки, здійснення й аналізу екологічної політики [1].

Екологічний менеджмент це перш за все ринково орієнтований механізм, метою якого є пошук забезпечення найбільш конкурентоздатних рішень у сфері керування природоохоронною діяльністю. На жаль у цьому напрямі передові країни Заходу досягли за останні десятиріччя значно помітніших результатів аніж Україна. Причиною цьому є те, що наша держава отримала у спадок високо розвинуту економіку не ринкового типу, а командно-адміністративної системи господарювання [2].

Саме тому в умовах ринкової форми господарювання система управління повинна забезпечувати новий підхід до екологічного менеджменту. Формування інтегрованої системи екологічного менеджменту на промислових підприємствах є ефективним інструментом для комплексного вирішення завдання забезпечення якості продукції, охорони довкілля, професійної безпеки виробництва і відповідальності підприємства перед суспільством та сприяння інтегруванню України у світове співтовариство [3].

Одним із ключових елементів екологічного менеджменту на підприємстві є екологічний аудит, тобто екологічно незалежна перевірка господарської діяльності підприємства з метою оцінки її відповідності природоохоронному законодавству. До функцій екологічного аудиту належить контроль за формуванням екологічних витрат (втрат) за місцем їх виникнення з виявленням відхилень від нормативів, стандартів, вимог і планових завдань, які регламентують природокористування [4].

Впровадження екологічного менеджменту в Україні залежить від ряду чинників: економічної ситуації; спрямованості і стабільності підприємств; регуляторної ролі органів державної влади; стану правового поля, яке регулює живлення охорони природи; інформованості населення про стан довкілля; підготовки висококваліфікованих фахівців у сфері охорони довкілля [5].

Виходячи з цього, принципи екологічного менеджменту промислового підприємства можна диференціювати за двома основними категоріями:

1) управління виробництвом: постійний моніторинг виробничого процесу, превентивність дій і заходів, постійне вдосконалення виробництва;

2) управління персоналом: професіоналізм; постійне вдосконалення професійних навичок; екологічна культура і свідомість.

Варто зазначити, що на сьогодні уже вдалося сформувавши дієву правову основу для здійснення ефективної діяльності у сфері екологічного менеджменту. Зокрема, виокремлюють такі групи нормативних документів екологічного менеджменту:

1. На національному рівні – основні закони, правила і норми виробничої діяльності та внутрішньо-фірмові правила та норми.

2. На міжнародному рівні – міжнародні документи екологічної політики та міжнародні документи з екологічного менеджменту.

Умовою гармонійного існування та життєдіяльності суспільства, є підтримання сприятливого стану навколишнього природного середовища. Саме тому, екологічний менеджмент на підприємстві за своїм призначенням є тим засобом гармонізації екологічної системи, що допоможе досягти сталого економічного розвитку підприємства в умовах жорстких екологічних вимог.

Джерела та література

1. Завадський Й. С. Економічний словник [Електронний ресурс] : словник / Й. С. Завадський, Т. В. Осовська, О. О. Юшкевич. - К. : Кондор, 2006. – 356 с.
2. Загороднюк П. О. Взаємозв'язок екологічної й економічної безпеки та її вплив на економічне зростання України // Екологія довкілля та безпека життєдіяльності. 2010. – № 6. – С. 9–14
3. Стрішенець О. М. Економічна теорія: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / О. М. Стрішенець, Л. В. Єлисеєва, В. І Ліщук. – Луцьк: СНУ ім. Лесі Українки, 2014. – 240 с.
4. Шевчук В. Я. Екологічний аудит: Посібник з екологічного менеджменту і екологічного аудиту – К.: Символ-Т, 2002. – 221 с
5. Павлов К.В. Стан та перспективи інвестиційного розвитку м. Луцька / К. В. Павлов, М. О. Величко // Науковий вісник Волинського національного університету ім. Л. Українки, серія «Економічні науки». – 2011, № 22 (№219). – С. 25-30.

Токарчук М. А. – студентка І курсу факультету економіки та управління СНУ імені Лесі Українки

Стрішенець О. М. – доктор економічних наук, професор СНУ імені Лесі Українки

Місце та значення політичного лідера в управлінських процесах

Постановка проблеми. Трансформації у сфері соціальної економіки та політики, як на глобальному рівні, так і в Україні, зокрема,